знання розповсюджуються у мережі досить швидко. Це дає учасникам кластеру швидко навчатися та обмінюватися вміннями [2]. Отже, домінування у кластері великої компанії підвищує стабільність кластерної мережі, а у випадках низької економічної довіри забезпечує певні гарантії на основі свого ринкового становища та репутації. При цьому слід зазначити, що в трансформаційній економіці, до якої відноситься й вітчизняна, здебільшого модель кластера «hub-and-spoke» має вертикальну орієнтацію, що також є своєрідним превентивним механізмом в умовах низької економічної довіри.

Література

1. *Markusen, A.* 1996. Sticky places in slippery space: a typology of industrial districts. Economic Geography, 72 (3): 293–313.

2. *Lombardi M., Randelli F.* 2012. The role of leading firms in the evolution of SMEs clusters: evidence from the leather products cluster in Florence. Working Paper Series. Dipartimento di Scienze Economiche, Università degli Studi di Firenze.

Панкратов О. М.,
к.т.н., доцент кафедри регіональної економіки і туризму
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана, м. Київ

АКТУАЛЬНІСТЬ ПРОБЛЕМИ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ І ОБОРОНОЗДАТНОСТІ КРАЇНИ

Останнім часом питання забезпечення безпеки країни стають все більш проблемними у зв'язку з поглибленням процесів глобалізації світової економіки та необхідністю вирішення виникаючих при цьому завдань не тільки в масштабах країни, а й на регіональному рівні. Регіоналізація суспільства, змінивши місце і роль останніх у всіх сферах життєдіяльності країни, зажадала перенесення центру ваги управління забезпеченням безпеки з державного на регіональний рівень. Актуальність дослідження цих питань визначається також і тим, що з включенням регіонів у воєнно-економічні процеси, в останні роки все частіше в працях багатьох вчених [1, 2] знаходить місце категорія «регіональ-

на військова економіка», яка потребує вивчення і вирішення у відповідних політичних, економічних та юридичних формах абсолютно нових регіональних проблем.

В першу чергу ці проблеми пов'язані зі зміною характеру економічних відносин військової організації держави і регіонів, а також з економічною самостійністю суб'єктів України, що породжує виникнення нових інтересів і протиріч на різних рівнях державного управління. Цьому сприяють, зокрема, такі:

- з розвитком ринкових відносин значно збільшився обсяг товарів і послуг, що надаються військовим формуванням регіональними структурами різних форм власності;
- в результаті розпаду СРСР, утворенням суверенних незалежних держав — колишніх республік СРСР і виведення військ з територій країн Східної Європи була зруйнована цілісність системи військової інфраструктури. Це вимагало вирішення проблеми оперативного обладнання території країни, яка нажаль не вирішена;
- зміна режиму секретності військових частин, гарнізонів і територій закритих адміністративно-територіальних утворень призвело до посилення міграційних процесів та проникненню ринкових структур на раніше закритих територіях країни;
- незважаючи на політичну ситуацію в світі, в останнє десятиліття відбулося значне скорочення Збройних Сил України, а також закриття або перепрофілювання низки оборонних підприємств;
- загальними для Збройних Сил та регіонів продовжують залишатися завдання з проведення призову громадян на військову службу; соціальний захист військовослужбовців та членів їх сімей; підготовці фахівців на військових кафедрах вищих навчальних закладів; проведення військових зборів та багато інших.

Виходячи з вищевикладеного, можна зробити висновок, що проблеми, в економічних відносинах між військовою організацією держави та регіонами України в даний час є дуже актуальними і потребують наукового обґрунтування щодо вирішення практичних завдань у цій сфері, як на регіональному, так і на загальнодержавному рівні.

Ігнорування зазначених проблем призводить до негативних військових, соціально-економічних і політичних наслідків, що представляє реальну загрозу національній безпеці країни.

Слід зазначити, що розглянуті регіональні військово-економічні аспекти довгий час були практично закритими для цивільних наукових досліджень. Цьому сприяв конфіденційний

характер обговорень будь-яких питань, що стосуються національної безпеки, притаманний як західним, так і вітчизняним дослідникам. Тому відомчі обмеження не сприяли широкому і глибокому аналізу цієї теми.

В даний час проблеми вдосконалення оборонно-промислової політики держави та її вплив на соціально-економічний розвиток регіонів мало вивчені. Наукові розробки в даній області зачіпають тільки окремі регіональні аспекти військово-економічних відносин і не розглядають проблему в комплексі, а її актуальність та недостатня опрацьованість визначили такі основні напрямки досліджень:

– об'єктом дослідження виступають соціально-економічні відносини, що виникають у процесі діяльності військової організації держави;

– предметом дослідження є механіз удосконалення оборонно-промислової політики в цілому держави та регіонів;

– мета дослідження: на основі аналізу економічної політики України в сучасних умовах розробити теоретичні основи та практичні рекомендації щодо вдосконалення механізму регіональної оборонно-промислової стратегії держави, визначити основні організаційні напрямки її вдосконалення.

Досягнення зазначеної мети потребує вирішення низки наукових завдань, найбільш важливими з яких є такі:

- розглянути основні концептуальні підходи до аналізу оборонно-промислового потенціалу держави;
- встановити причинно-наслідкові зв'язки формування оборонно-промислової політики держави в сучасних умовах;
- визначити основні параметри стану та розвитку регіонів країни як чинники забезпечення економічної безпеки;
- обґрунтувати наслідки впливу різних чинників військової організації держави на рівень промислового розвитку регіонів України;
- виробити пропозиції та практичні рекомендації щодо оптимізації управлінських рішень в галузі військового будівництва та соціально-економічного розвитку регіонів країни.

Література

1. *Кривцов О. Ф.* Влияние военно-экономической деятельности государства на социально-экономическую ситуацию в регионах Российской Федерации. // Российский экономический интернет-журнал [Элект-

ронный ресурс]: Интернет-журнал АТиСО / Акад. труда и социал. отношений — Электрон. журн. — М.: АТиСО, 2007.

2. *Гребеник В. В., Кривцов О. Ф.* Влияние деятельности военной организации государства на уровень промышленного потенциала и социально-экономической безопасности регионов. // Сборник трудов ППС кафедры «Экономики и менеджмента». — М.: АТиСО, 2008.

Пархоменко Н. В.,
к.э.н., доцент,
Щукина Л. В.,
преподаватель,
УО «Гомельский государственный технический
университет имени П. О. Сухого», г. Гомель

ОЦЕНКА СОСТОЯНИЯ СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА БЕЛАРУСИ И УКРАИНЫ В КОНТЕКСТЕ ЦЕЛЕЙ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ

Переход к устойчивому развитию аграрных пространственных систем предполагает сбалансированное социо-эколого-экономическое развитие сельского хозяйства и сельских территорий и рассматривается в качестве приоритетного направления аграрной политики как мирового, так и национального уровней. Нами выполнена сравнительная оценка основных тенденций, складывающихся в области устойчивости развития аграрных социально-экономических систем Республики Беларусь и Украины.

Обеспечение экономической устойчивости аграрного производства, его эффективность и результативность в значительной степени определяется природно-ресурсным потенциалом территорий, в первую очередь — количественным и качественным состоянием земельных ресурсов. Исследование показало, что в структуре земельного фонда Беларуси и Украины доля сельскохозяйственных земель является значительной (в среднем за период 2009—2013 гг. 37 и 30 % соответственно), при относительно более высокой степени распаханности территорий в Украине (93 %) в сравнении с Республикой Беларусь (62 %) [1, 2].

Республика Беларусь и Украина относятся к группам стран с достаточным уровнем производства основных видов продукции в расчете на душу населения (рисунок 1). Так, Беларусь по производству картофеля, мяса и молока находится на первом месте